

ІНТЕРНЕТ І ДЕВІАНТНА ПОВЕДІНКА

Сучасний світ, що крокує під прапором науково-технічної революції, є культурним простором, в якому руйнуються усілякі межі, догми і традиції. Наприкінці ХХ і на початку ХХІ століть сформувалися і зберігаються декілька негативних тенденцій, що відображають динаміку соціальних девіацій в західній культурі і на пострадянському просторі.

Практично всі наукові дослідження констатують очевидну драму розвитку української культури: замість підтримки суспільних ідеалів, соціально значущих символів, зразків поведінки, поняття про добро і зло, поганий та добрий вчинок, ЗМІ дестабілізують суспільство і руйнують ядро вітчизняної культури. Можна позначити кілька напрямків «інформаційної експансії» засобів масової комунікації. По-перше, відбувається розширення меж девіації, в тому числі і шляхом перетворення з культурної патології на норму. Нормою стають сексуальні девіації, агресія, брехня. До традиційних хімічних залежностей (аддикцій) сьогодні додався список соціокультурних девіацій, таких, як ігроманія, шопінгоманія, інтернет-залежність та ін.

Сучасне суспільство висуває вже нові вимоги до індивідів, занурених в мережеві структури. Категорія віртуальної реальності змушує по-новому поглянути на традиційні уявлення, зокрема, про об'єктивність «реального світу». На думку вітчизняних і зарубіжних дослідників, сьогоденний інтенсивний розвиток техніки комп'ютерних та інформаційних технологій в глобалізованому світі занурюють індивіда в інформаційний потік хаосу, ставлячи постійно його перед виборами, які калейдоскопічно змінюють один одного. Не встигнувши здійснити один вибір, людина вже стоїть перед цілою сукупністю виборів, які загрожують поглинути у вихорі інформації та вирі життя. Дифузність смислів править в царстві мережевих комунікацій, ставлячи під питання не тільки самого індивіда, але і все, що навколо нього. Як наслідок — особливе місце в житті індивіда починають посідати комунікативні технології та засоби комунікації, однією з вимог яких, в дусі часу, є швидкість передачі інформації та міжособистісної комунікації.

Вся річ у тому, що у віртуальній реальності образи внутрішнього світу нічим не відрізняються від образів зовнішнього, і за відсутності спеціальних міток, до якого світу — зовнішнього або внутрішнього — належить образ, людині легко заплутатися, де відбулася подія: у світі, породженому самою людиною, або зовнішньому, незалежному від нього.

Людина все більше занурюється в багатовимірну, варіативну, модельну віртуальну знаково-семіотичну систему, що ізолює його від реальності, від справді реального життя. Реальність не просто відчужується або втрачає сенс — вона зникає, а разом з нею зникає і загальний субстрат людського досвіду, замінюючись безліччю знаково-символічних, довільних, відносних картин світу. Об'єкти, включаючи і саму людину, починають функціонувати як

знаки. Повідомлення стає важливіше за подію. Повідомлення вже не є засобом спілкування. Довкілля людини трансформується в знакове, екранне, безпредметне. Цей процес таїть у собі небезпеку «випаровування» реальності аж до її повного зникнення. Віртуальне стає умовою існування реального.

Реальна природа підміняється ретельно продуманою підробкою, яка виглядає як непідробна реальність, природність. Замість реальності панують копії, подоби речей.

Володіючи цілою низкою позитивних рис, інформаційно-комунікативна діяльність несе з собою чимало і негативних наслідків: можливості позитивного і негативного використання.

Різке збільшення швидкості та обсягу інформації вимагає збільшення швидкості її сприйняття та обробки. Все це призводить до таких можливих негативних наслідків: хаотичність, швидка стомлюваність, розсіювання уваги, зниження здатності до зосередження, некритичне сприйняття повідомлень, нездатність до концентрації на одному будь-якому завданні або проблемі, інтенсивна і тривала зміна образів, індивідуально підібраних для кожної конкретної людини з метою отримання ним найбільш сильного емоційного враження,

Можливі розлади нервової системи, безпричинні страхи, підвищена збудливість, нервозність і т.д. За деякими відомими даними, віртуалістики долучаючи людини до світу ілюзій, впливають на психіку в сім разів сильніше за найпотужніші наркологічні засоби.

В рамках теорії контролю Т. Хирши, неадекватне виховання, нездатність справлятися зі своїми спонтанними, імпульсивними поривами, слабкі соціальні зв'язки підвищують ймовірність індивіда здійснювати девіантні вчинки, в тому числі і ставати інтернет-залежним.

Деканонізація традиційних цінностей і їх профанація має своїм наслідком втрату соціально-культурної ієрархічної системи цінностей, ідеалів та орієнтирів і одночасно сакралізацію нових цінностей. До найбільш тяжких соціальних наслідків можна віднести спотворення соціально значущих цінностей, ідеалів і традицій. Саме на соціальній ієрархії побудовані поняття про мораль, відносини між дітьми і батьками, між поколіннями.

Рольова гра і розшарування структури особистості. Інтернет-мережа дозволяє людині віртуально перевтілитися в безліч персонажів, бачити себе в різних проекціях і ситуаціях. Результат перевтілень залежить від ступеня серйозності суперечностей і активності залучених в конфлікт віртуальних «Не Я», «Третіх осіб». У віртуальному просторі ідентифікація може умовно легко змінюватися, формуватися і трансформуватися і підлягати маніпуляції.

Зникнення фіксованого чимось, крім ситуативного, справжнього позбавляє людину і минулого, і майбутнього. Людина стає ситуативною. Її самопочуття опиняється в руках того, хто володіє ситуацією. У наявності прогресуюче відчуження людини від її власного досвіду, деградація та, як наслідок, девіантна поведінка.